

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניה"ק ירושלים ת"ו | בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מתיקות הויסנים

הרבי שהציל את חיי תלמידו

בתחלת שנת תש"פ עליתי לשיבה קטנה ומאד נהניתי והתעליתי בלמודים. והנה אחרי כמחצית שנה כבר נקטעו לנו הלמודים בסבת הקורונה, והיינו לומדים רק דרך הטלפון. הדבר העיב מאוד על שמחתי ונפלתי מכך למרירות ואיש, עד כדי שכבר לא היה לי חשק ללמוד אפילו דרך הטלפון.

יום אחד כשצאתי למעריב, פגשתי את הרבי שלי ומתתי ח'. הוא אדם שמח מאד, וכשראה את פני העצובות הוא נגש אלי בחביבות ובהארת פנים מיוחדת ושאל לשלומי. הוא כל כך שמח אותי עד שבכיתי מרב התרגשות.

הרבי לקח אותי לעזרת נשים, ושם ספרתי לו את מועקת הנפש שלי מכך שפסקו הלמודים. והוא הסביר לי במתק לשונו, שבעת דוקא הוא זמן הלמודים הגדול ביותר שבו אנו יכולים ללמוד ולהכיר את עצמנו, כמה אנו קשורים לה' וכמה אנו מסוגלים לעשות למענו גם כשאין לנו את הדחף החברתי.

הרבי קבע ללמוד אתי בכל יום דרך הטלפון בספר "חובות הלבבות" למשך עשר דקות, ולסיים הוא הוציא מכיסו שתי ספריות ואמר לי, "אני שומר את הספריות הללו כדי לתת אותם לבנים שלי על מעשיהם הטובים, וכיון שגם אתה בני תהיה יתקן והחביב לי, קח להם אותם".

נפרדתי ממנו מאשר ורוח החיים חזרה אלי. בכל יום למדתי עמו בטלפון בספר "חובות הלבבות", ובשבתות הוא הצייע ללמד אתי את הגליון האהוב שנקרא "מתיקות השבת", וכשמצאנו היינו לומדים גם ב"מתיקות הפרשה". ואני מרגיש שעל ידי זה נצלו חיי מרדת שחת. תודות רבות לכם על פעלכם הנפלא למען הכלל, ישלם ה' שכרכם.

א. צ. ט. בני ברק

מתיקות הנהגת אברהם באהלין

וכאשר שרה נלקחה מאברהם, כלם ראו שפעת גם אשה לא נשאר לו, ועדין אברהם תקיף באמונתו שה' יתברך הולך להפך את כל הגלגל לטובה עבורו. ואז ה' אמר עליו "מי הקדימני ואשלם" - שאברהם הקדים לברך את ה' בימי עינו, ואז ה' שלם לו גם עשירות בעולם הזה, שהתעשר בעשר גדול כאשר ה' הכה את אבימלך והתגלה אליו בחלום הלילה והזהירו בעבור אברהם עבד ה', ומכך התקדש שם ה' ביותו. לכן ה' הורה לאברהם לשקר ששרה היא אחותו, כדי שיתגלגל מכך קדושו ה' הגדול הזה.

הדרך לדירת קבע

ומתחלה תקב"ה הורה לאברהם אבינו להתרחק מבית הוריו מכיון שהיו רשעים פעלי מדות רעות. וברך ה' הבטיח לו: "לזרע אתן את הארץ הזאת".

מיד, "ויגן שם מונח לה' הנראה אליו" - אברהם בנה מזבח לה' והלאחר מכן "ויט אהלה" - הוא בנה אהלים, לרמוז, שעד שזרעו יקבלו את ארץ ישראל, הם יצטרכו ללכת הרבה במדבר. ולאחר מכן "ויקרא בשם ה'" - אברהם קרא בשם ה' וזעק לו הודאה.

ובאהלים היה אברהם מאכיל את העובדים ושבים ומלמדם לברך ולהודות לה' על אכילתם. וזו"ל למדונו להנהיג גם אנו כך בעת אכילתנו, כמו ששנינו: שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מבחי מתים, שנאמר: כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום". וצריך באור: א. מדוע דוק שלשה שאכלו, ואלו באחד שאכל לא נאמר החיוב לומר על השלחן דברי תורה? ב. מדוע יחשב השלחן כזבחי מתים, וכאלו מלא שלחנם קיא וצואה, כמו שמבאר בפסוק שהובא במשנה?

שלשה עבדי ה'

אלא, דהנה לשלשה יהודים יש כח מיוחד,

"לך לך מארצה... אמרי נא אחתי את", לכאורה קשה, מדוע אברהם למד את שרה לשקר ולא סמך על האמונה בה' שיעור לו בלי דבר שקר? ויש לפרש, דהנה כשאברהם יצא לדרך היה נכנס לאכסניות והיה מבקש מהם הרבה מזון כדי לרצות אורחים, ובעלי האכסניה היו לועגים לו על שהוא עני מרוד ואין לו מה לשלם להם, ומה מועילה לו כל אמונתו בה'?! ולא רצו להלוות לו. אבל אברהם היה אומר להם: ה' הולך עמי וסופכם שתראו שה' יתן לי כל טוב ואכל להשיב לכם את ההלוואות ואהיה עשיר גדול, והיה מספר להם עוד שעתיד יהיה לה' לו בן, וכלם היו לועגים על דבריו שהרי הוא

זמן מפלג, אבל אברהם התעקש בדעתו. עד שהיו מלויים לו מאכלים, והיה מארח אורחים ומקרבם אל ה'.

וכאשר בא למצרים אמר לשרה אשתו: "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", ונשאלת השאלה, וכי רק עתה היא הפעם הראשונה שראה אותה, הרי אסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה? אלא שאברהם היה מתחדש בכל פעם להתפעל מחסדי ה', באופן שכל חסד היה בכל פעם כחדש בעיניו. וכמו כן בחסד הגדול של בת הוויג שנתן לו ה' שעומדת לעזרתו ושעל ידה אינו בודד ומסכן - התחדש אברהם כאלו זה עתה שרה נתנה לו, ואמר "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", ובזה קים גם מצות "ושמח את אשתו".

איך התקדש שם ה'?

והיפי העקרי שראה אברהם בשרה, הוא זה שהיא הולכת עמו במסירות נפש כדי לפרסם את ה' בעולם. והזכיר לה את ההבטחה העומדת להתקיים בהם שיגיד להם בן, באמרו "למען ייטב לי בעבורך" - שהטובה הגדולה שתבא לאברהם על ידי שרה, הוא הבן יצחק שיגיד להם וימשיך את דרכו וזרעו של אברהם.

ובשלשה אֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹת בֵּית דִּין וְעַל יָדָם נִכְרַע הַדִּין, וְכִשְׁלֹשָׁה אוֹכְלִים רָאוּ לָהֶם לְדַבֵּר דְּבָרֵי תוֹרָה, כִּי שְׁלֹשָׁה הֵם כְּגַדְדֵי הַיָּהּ הַזֶּה וְיָהּיָהּ, וְהַדְּבָרִי תוֹרָה! אֵינּוּ רַק אֲמִירַת פְּסוּק אוֹ הִלְכָה אֲלֵא בְעֶקֶר לְדַבֵּר מִחֲסְדֵי ה' שְׁבָאֲכִילָה - שְׂאָחַד יִתְפַּעַל מִחֲסֵד ה' שְׁהִיָּה בְעֵבֶר, וְחִבְרוּ יִתְפַּעַל מִחֲסֵד ה' שְׁבַהּוּהוּ, וְהַשְּׁלִישִׁי יְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁבַעֲתֵיהּ, וְאֶחָד יְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁהוּא יְכוּל לְאָכַל לָחֶם חֹטֵה וְשְׂאִינוּ אֶלְרָגִי לְגִלוּטוֹ, וְהַשְּׁנַיִ תִּתְפַּעַל מִכֶּךָ שְׂאִין לוֹ חוֹרִים בְּשֵׁנִים, וְהַשְּׁלִישִׁי יִתְפַּעַל מִחֲסֵד ה' שְׂאִין לוֹ תַּאֲוֹת הַמֶּאֱכָל.

וְכַמוּ שֶׁבִּילְדוּתִי רֵאִיתִי בְּעֵינַי אָדָם אֶחָד שְׁהִיָּה אוֹכֵל בְּכַמָּה מִסַּעֲדוֹת בְּאוֹתוֹ עָרַב, וְכִין מִסַּעֲדָה לְמִסַּעֲדָה הִיָּה מְקִיא בְּמִכּוֹן אֶת הַמֶּאֱכָלִים כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְאָכַל עוֹד מִמֶּאֱכָלִים. וְכֵל זֶה מֵרַב תַּאֲוֹתוֹ לְתַעֲנוּג הַאֲכִילָה, שְׁדָבָר זֶה נֹבַע מִחֲלֵי שְׁקִימַת פְּטָרִיָּה בְּתוֹךְ גּוֹף הָאָדָם שְׁמִקְרִיָּה אוֹתוֹ לְאָכַל הַרְבֵּה מְאֹד כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַפְּטָרִיָּה וּלְפַתַּח אֹתָהּ.

הַבֵּל עַל הַכֹּסֶף...

וְעַל זֶה צְרִיכִים הַשְּׁלֹשָׁה שְׂאוֹכְלִים לְשׁוֹחַח בְּחֶסֶד ה', שְׂאִינָם בְּכֹלל "וְכַטֵּן רִשְׁעִים תַּחֲסֹר", אֲלֵא הֵם

בְּכֹלל "צְדִיק אֹכֵל לִשְׂבַע נִפְשׁוֹ", וְאִינָם נִמְשָׁכִים לְאֲכִילָה בְּאִפְסוֹן שְׁמִקְרִיָּה אוֹתָם לְשִׁלֵּם הַרְבֵּה כֶּסֶף עַל מִאֲכָלִים שֶׁל תַּעֲנוּגוֹת. וְכֵן עֲלֵיהֶם לְדַבֵּר מִהֲחֶסֶד שְׂאִינָם סוֹבְלִים מִכַּאֲבֵי שְׁנַיִם וּמִצָּרָךְ לְטַפּוּלֵי שְׁנַיִם, הַקְּרוּכִים בְּיִסּוּרִים וּבַחֲזָאִוֹת מְרֻבּוֹת. וְכֵן יְדַבְרוּ מִהֲחֶסֶד שְׁהַמַּעֲשִׂים שְׁלָהֶם שְׁלֻמוֹת וְאִין בְּהֶם נִקְב. שְׁדוּבִירִים אֵלּוּ נִקְרָאִים "דְּבָרֵי תוֹרָה" - שְׁמִדְבָרִים בְּזַח מֵאֲהַבְתּוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁהִיא יִסּוּד הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵן, צְרִיף לְדַבֵּר מִהֲחֶסֶד שְׁבַמֶּאֱכָלִים עֲצָמָם, שְׁה' נֹתֵן בְּהֶם טַעַם עָרַב וְשֵׁהם מוֹסִיפִים בְּרִיאוֹת וְכַח לְאָדָם. שְׁלֶכֶן מְצִינּוּ בְּגִמְרָא, שְׁמִסְפָּרַת עַל הָאֲמוּרָאִים שְׁהִיו אוֹכְלִים הַרְבֵּה מְאֹד (ע' בְּרֻכּוֹת מ"ה ע"ד). וְלְכַאֲוָרָה מְדוּע נִהְיָ כֵן? אֲלֵא, שְׁבַאֲכִילָתָם בְּאוֹ לִיְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה, בְּכֶךָ שְׁהִיו מִתְמַלְאִים בְּשִׂירָה וְהוֹדָאָה לַה' עַל חֶסֶד הַמֶּאֱכָלִים שְׁנוֹתָן לָנוּ.

בְּשִׁבְלֵי מַה צְרִיף הוֹשׁ הַטַּעַם?

וְאֵת הַיִּסּוּד הַזֶּה לְדַבֵּר מִחֲסֵד הַמֶּאֱכָלִים, אָנוּ מוֹצִיאִים בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שְׁמִצְוָה אוֹתָנוּ "וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ", שְׁכִּזָּה נִצְטוּיְנוּ לְדַבֵּר דְּבָרֵי הַפְּרַת הַטוֹב לַה' עַל הַמֶּאֱכָלִים שְׁנֵתָן לָנוּ לְאֲכִילָה. וְאֵת הַזְּמוּן תַּקְנוּ לוֹמַר בְּדָרְךָ

שְׁהַזְּמוּן אוֹמַר וְהַמְּבִסִּים עוֹנִים לוֹ - כְּדֵי לְעוֹדֵר אֶת כָּלִם לְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁנֵתָן לָנוּ מִאֲכָלִים. וְכֵן ה' יִתְבָּרַךְ נֵתָן לָנוּ טַעַם עָרַב בְּמִאֲכָלִים כְּדֵי שְׁיִהְיָ לָנוּ שְׁמִחָה וְהַפְּרַת הַטוֹב לַה' עַל הַמֶּאֱכָלִים, כִּי יָרַד הַקֶּבֶץ"ה לְסוֹף דַּעֲתָנוּ, וְיָבֵע שְׁבָלֵי שְׁיִהְיָ לָנוּ טַעַם בְּמִאֲכָלִים לֹא יִהְיָ לָנוּ חֶשֶׁק לְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁבַהּם.

לְכֵן בְּאֲכִילָה צְרִיף לְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁבַגְבְּרָא' - שְׁהוּא בְּרִיא; וּמִהֲחֶסֶד שְׁבַחֲפִצָּא' - שְׁהוּא הַמֶּאֱכָל הָעָרַב וְהַמְּבָרִיא אֶת הַגּוֹף; וּמִהֲחֶסֶד ה' שְׁבַחֲעֵלְמָא' - שְׁהוּא חֶסֶד בְּרִיאַת הַפְּרוֹת וְהַעוֹלָם.

וְאָדָם שְׁלֹא מְדַבֵּר מִחֲסֵד ה' שְׁבַמֶּאֱכָלִים, נִחָשׁ כְּאֵלּוֹ שְׁלָחְנוּ מֵלֵא "קִיא בְּלֵי מְקוּם", כְּלוֹמַר שְׂרָאוּי הִיָּה לוֹ לְהִיּוֹת כְּאוֹתוֹ אָדָם שְׁמִקִּיא אֶת הַמֶּאֱכָלִים בְּשִׁבִיל לְפָנוּת מְקוּם לְמִאֲכָלִים נוֹסְפִים שְׁהוּא מִתְאָוָה לָהֶם, מִפְּנֵי מִתְלַת הַפְּטָרִיָּה שְׁבְּגוּפוֹ. וְדוּמָה כְּאֵלּוֹ שְׁלָחְנוּ מֵלֵא צוּאָה, כְּלוֹמַר שְׂרָאוּי הִיָּה לוֹ שְׁהַלְכּוֹךְ לֹא יִצָּא מְגוּפוֹ, כִּינן שְׂאִינוּ מְדַבֵּר מִחֲסְדֵי ה' שְׁבַמֶּאֱכָלִים שְׂאוּכַל.

וְאֵלּוֹ אִם הוּא מְדַבֵּר מִחֲסְדֵי ה', נֶאֱמַר עַל שְׁלָחְנוּ "זֶה שְׁלָחְתָּן אֶשֶׁר לְפָנַי ה'", כִּי הוּא זוֹכֵר אֶת ה' עַל שְׁלָחְנוּ.

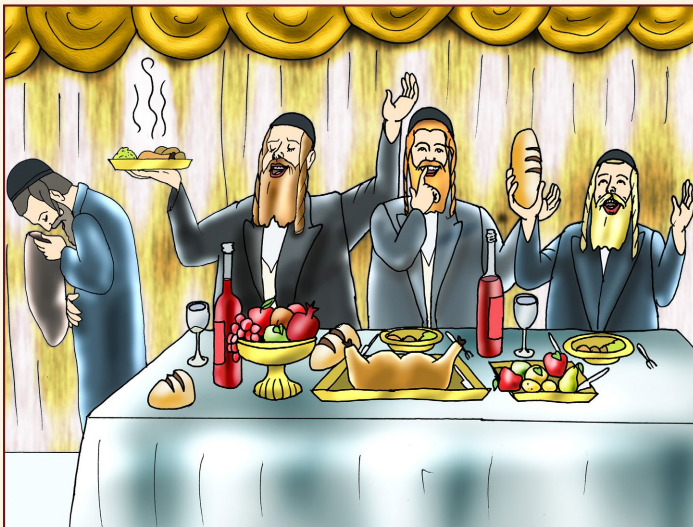
מִי יִהְיֶה אוֹתָךְ?

שְׂרַךְ דְּרָךְ הָאִשָּׁה וְהַיְלָדִים הָאִישׁ יוּכַל לְהַתְחַבֵּר וְלִרְכֹּשׁ מְדוּת טוֹבוֹת, כְּמִדַּת הַנְּתִיבָה - שְׁלֹא לְדַאֵג רַק לְעֲצֻמוֹ אֲלֵא גַם לְאַחֲרִים.

שְׁל הָאִישׁ וְאִם אֵין לוֹ אִשָּׁה חֶסֶר לוֹ חֶלֶק מְגוּפוֹ. וְכַמוֹ כֵּן הַיְלָדִים הֵם חֶלֶק מִהָאִישׁ, כְּמִאֲמָרָם "בְּרָא כְּרַעַא דְּאֲבוּהָ", וְהַסְּבָה בְּכֶךָ הִיא, מִשּׁוֹם

"לְמַעַן יֵיטֵב לִבִּי בְּעוֹבְרֶךָ וְחִיתָה נִפְשִׁי בְּגִלְלֶךָ". הַגְּמָרָא אוֹמַרְתָּ, שְׁהָאִשָּׁה הִיא כְּמוֹ אֲבָדָה שְׁהָאִישׁ צְרִיף לְחַזֵּר אַחֲרֶיהָ, כִּי הִיא פְּלַג גּוּפוֹ

מִתִּיקוֹת הַנְּהֻגוֹת אֲבָרָהִם אֲבִינוּ בְּכָל בֵּית יְהוּדִי

בְּצִיּוֹר שְׁבִכּוֹתַרַת הַגְּלִיוֹן, אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ מְכַנְּסֵי אוֹרְחִים לְאֶהֱלוֹ וּמְכַנְּסִים תַּחַת כַּנִּי הַשְּׂכִינָה הַשׁוֹכֵנַת תְּדִיר בְּאֶהֱלוֹ, וּמְלַמְּדִים לְצָרָךְ כְּדָגְמַת לַיִל הַסֶּדֶר עַל חֶסֶד שְׁהַבְּטִים לוֹ ה' "לְרָעָךָ אֶתָּן אֶת הָאֶרֶץ הָאֵת" - לְכַשְׁיוּצִיאָם מִמִּצְרַיִם. מֵה עוֹד עֲשֵׂה אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ בְּעַת שְׁנַתְּבַשֵּׁר עַל נְתִיבַת הָאֶרֶץ לְזוּרְעוֹ? וְחִיבוּ לְמַדּוּנֵי חו"ל לְנַהֵג גַּם אָנוּ בְּהוֹדָאָה לַה', כְּדָרְךָ שְׁנַהֵג אֲבָרָהֶם אֲבִינוּ?

בְּצִיּוֹר שְׁלִמְנִינוּ: שְׁלֹשָׁה יְהוּדִים אוֹכְלִים וּמִדְבָּרִים דְּבָרֵי תוֹרָה עַל שְׁלָחוֹן. בְּכֶךָ שְׁמִתְפַּעֲלִים מִחֲסְדֵי ה' שְׁבַאֲכִילָה. אֶחָד מִתְפַּעֵל מִחֲסֵד ה' שְׁמִסְפִּיקָה לוֹ צִלְמַת אֶכָּל אַחַת וְאֵינוּ דוּמָה לְאִישׁ שְׁעוֹמֵד בְּפָנָה וּמְקִיא. וְכֵל אֶחָד מִתְפַּעֵל מִחֲסֵד ה' אַחַר הִיָּן מְצִינּוּ שְׁכָךְ הִי נוֹהֲגִים הָאֲמוּרָאִים הַקְּדוּשִׁים בְּעַת אֲכִילָתָם? מְדוּע אוֹתוֹ אָדָם עוֹמֵד בְּצַד וּמְקִיא? וְעַל מֵה מוֹדִים כָּל אֶחָד מִהוֹסוּעֵדִים שְׁבַצִּיּוֹ?

עַל כֶּךָ וְעוֹד, בְּמִאֲמָר: 'מִתִּיקוֹת הַנְּהֻגַת אֲבָרָהֶם בְּאֶהֱלוֹ'

רבנונו של עולם, מודה אני לפניך על ששמת חלקי מישיבי בית המדרש. שאף על פי שאינני מקבל שכר מבני אדם על עצם העסק שאני עוסק בתורה, אבל האמת היא ששכרו של העוסק בתורתך ובעבודתך גדול מאוד בעולם הזה ובעולם הבא. כמו שהבטחת לאברהם אבינו: "אל תירא אדם אנכי מגן לך שרך הרבה מאד". ואתה אתראי על שכרם ופרנסתם של עבדיך, ולא כמי שעוסק במלאכות חול שפרנסתו תלויה בידי בשר ודם. לכן, ובני לי ולזרעי בתוך כל צמח שילא תמוש תורתך מפניו לעולם ועד, אמן סלה.

בהלכה. ובכל ימיו של דוד היו לו בושות וביזיונות גדולים. בפרט ממעשה בת שבע, ורק בימי שלמה התגלה שה' מחל לו על אותו עוון. ובאותו יום, שלמה מלכנו בטל את צום יום הכפורים מפני שמחת בניית בית המקדש, אף על פי שצום זה הוא מצוה מן התורה. וזאת, משום שסבת הדבר שנצטוונו לצום ביום הכפורים אף על פי שהוא היום השמיני ביותר, הוא בכרי לחנוך את האדם לומר לבני ביתו ולחבריו על האכל שלו ועל שאר התענוגים שלו, ובזמן שלמה אחרי שראו שה' מחל לדוד, נתרצו כלם ללמוד ממנו את מדותיו הטובות.

לכן שלמה בטל באותה שנה את הצום, כי כבר למדו את המדות הטובות מן הדוד, ויעולה שפיר עם הפשט שבטל את הצום מפני בגן בית המקדש, כי דוד הוא יסוד בית המקדש - משום שהוא מלמד את הדעת של בית המקדש.

את אורחותיהם ומדותיהם, ומתבשרים מהם לנהג אף אנו כמותם.

רשעות רק במקומה

אמרו לו: "עמך ישראל צריכים פרנסה", והיה משיב להם "צאו והתפרנסו זה מזה". שאלוהו, "אין הקמץ משיבי את הארי" - כלומר ישנם מדות רעות בין איש לחברו כאריה הכוסף לטרף, ומחמת כן אף אחד לא עוזר לחברו להתפרנס. השיבם דוד מלכנו, "פשטו ידכם בגדוד" - כלומר, תוציאו את הרשעות שבנפשכם כנגד אויבי ישראל, ואלו בינכם תשכינו אהבה ואהבה וכל אחד ידאג לשלומו ולפרנסתו של חברו.

כי באמת כשאדם עוזר לחברו שיזכה לטובה כמותו, הרי שבהכרח מיד הוא זוכה למעלה גדולה יותר. וכמו שאמרנו חז"ל, שבועולם הבא כל אחד נכה מהפחו של חברו - הניו שבעולם הבא האדם יצטער, מידע לא הבאתי את חברי לדרגתי הרוחנית והגשמית, וכך הייתי עולה לדרגה גדולה יותר. לכן, החכם מבקש מה' שיתן לו דעת להטיב לבריות ולדאג לטובתם ולשלומם.

"מיד היו מתנעצים באחיתפל", שבזה דוד הראה להם שהוא חי בשלום עם אחיתפל אף על פי שידע שהוא לא נאמן אליו. וממנו למדו להתאפק ולא לבעוס גם על מי שמכעיס את האדם, כמו שדוד מקרב אליו את אויביו וחי במחיצתם, וכל שכן שאדם צריך להתגבר על הפעם שיש לו על בני ביתו וחבריו.

יום כפור של דוד

ואכן, גם לדוד היה נסיון בזמן שהיו מבישים אותו, כי היה מתבשר מכה. כמו שאמרנו חז"ל שמפיבשת היה מביש את פני דוד בהלכה. אבל הוא עמד בנסיון, ובזכות זה ה' נתן לו כן בשם כלאב שהיה מכלים את פני מפיבשת

ועל כן צריך לחשב על טובתם של אחרים. וכגון אדם שהוא מלמד תינוקות, בלכתו בבקר בדרך למלאות את תפקידו עליו להתבונן כמה הוא הפך שיתקסו יפה לבנו הקטן האהוב עליו, וכך גם הוא יתיחס יפה לכל הילדים שהוא מלמד.

"לרעה כמות..."

וכמו כן, בכל מקצוע שאדם עוסק בו עליו לעוד לאחרים להצליח גם הם כמותו, ושיהיה להם נוחות במלאכתם כמו שהוא רוצה לעצמו נוחות והצלחה. וכן בבחור שרוצה להתחתן, שקשה לו לסבל שחברו יתחתן לפניו ושיהיה לו ילדים לפניו, אבל זה הנסיון שלו - שה' רוצה לראות שהוא מוכן שחברו יצליח ויתחתן לפניו, ואם הוא עומד בזה ה' יצליח אותו ביתר שאת.

וזהו ההצלחה הגדולה והאמתית של האדם - שעושה חסד ודואג לאחרים. וכשעשה כן יצליח מכך ביותר, ואלו אם אדם דואג רק לעצמו, יתכן שיצליח אבל ידע נאמנה שאם היה מטיב לחבריו היה מרויח בכפל כפלים.

מהו שמוש חכמים?

וכך למדנונו חז"ל על דוד מלכנו שהיה יושב בקצות הילה ומנגן לפני ה' בכנורו. ובדאי לא רק בכנור היה מנגן אלא גם בשאר כלי שיר, אלא שהכנור הוא כשם-אב של כלי השיר. ובבקר היו נכנסים אצלו חכמי ישראל שרצו ללמד ממנו מדות טובות, שזה נקרא 'שמוש חכמים'.

וברש"י (הלין מד) מבאר, ששמוש חכמים הניו למוד הגמרא, והניו משום שלמוד הגמרא נעשה משמוש חכמים. ועוד, משום שבכביא לא מפרטים מדותיו הטובות של דוד ואיך עמד בנסיונותיו, אלא חז"ל גלו לנו זאת בגמרא, לכן למוד הגמרא נקרא 'שמוש חכמים', כי בה אנו כבכול באים לפני דוד ושאר הצדיקים ומגלים

אכן טובה ומתוקה

בעולם רפואות לכל חלי. וכיוצא בזה על ידי התפלה אפשר לגלות רפואות - על ידי שנעריך את נסחאותיהם של כל עדות וקהלות ישראל, ונאמר גם אנו את נסחאותיהם. כי טבע האדם שששוא אומר נסחה של עדות השונות מעדתו, דבר זה גורם לו לאהב אותם, ובכך יתפא ממדת שנאת אחים, ועל ידי זה יתחדשו רפואות לחללים.

וכמו כן, ראוי לעשות את המנהגים הטובים של כל עדה מיישראל, כדי ששך תתעורר אהבה בלבו לכל בר ישראל שמכל עדה שהיא. ודבר זה אנו למדים מדוד מלכנו שקיים "תפלה לעני כי יעטף" - שהיה עומד לפני ה' בתפלתו כעני

והאכילה שתלוויים בקנה ובנושט שבצואו. וכשבני אדם היו רואים את אותה אכן טובה היו נזכרים בחסדי ה' שעליהם, כי אברהם אבינו היה מרבה לדבר עמקה אודות כה, ומתוך כך לבם היה מתרונן ומתמלא בשמחה והיו מתרפאים מכל חלי.

סגולה לרפואה

וכן על התורה נאמר "ולכל בשרו מרפא", הניו שהתורה מלמדת מדות טובות ומרפא את האדם ממדותיו הרעות.

ועוד שששולומדים בתורה על מדותיהם הטובות של האבות והולכים בדרךם, אזי ה' מגלה

אמרו חז"ל (ב"ב טו), אכן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא. ולהבין הענין עלינו להקדים ולקבא, שהאבנים הטובות שהכנה גדול היה מניח על לבו ועל כתפיו היו נקראים "אבני זכרון", משום שהם היו באים להזכיר את חסדי ה' שבלבנו ושבתפנינו ושכל גופינו - שיש לנו חלב בין העצמות, שעל ידו אנו יכולים לכופף את עצמותינו גלי יסורים וכאבים.

וכמו כן, האכן טובה שהיתה בצוארו של אברהם, באה להזכיר לבני אדם את חסדי ה' שיכולים לכופף את צוארם וכמותו את כל פרקי עצמות גופם, ובעקב את חסד הנשימות

ורש. וכשאדם מתפלל בגססה של עדה השפלה בעיניו, הוא מרגיש עצמו כעני וכבעל תשובה, כמו שהרגיש דוד מלכנו.

לנגן בכלי שירי?

ורבים לא סבלו את דרכו הפלאית הזאת של דוד מלכנו, ולכן רוב בני דורו וזולו בו. וזו היתה הסבה שאפלו שאול המלך הצדיק רדפו, כי כשדוד היה מנגן לפני היתה נקנסת בשאול רוח טובה להעריך את דוד, כי הרגיש את השכינה בזמן שדוד נגן לפניו. אבל מיד לאחר מכן חזרה אליו הרוח הרעה לרדף את דוד, כי נכנסו בלבו טענות על דרכו של דוד, ושאול לא השכיל שהעקר הוא להשאיר עם הרוח הטובה הזאת של מדות טובות גם כשאינו שומע את קול הנגון.

וזהו לקח טוב עבורנו, שכשאנו עוסקים בתורה יש לנו רוח טובה, והעקר הוא שגם כשקמים מהספר נשאר עם רוח טובה ואהבת הבריות ואהבת ה' על התסדים שמרעיף עלינו. בגון על שיש לנו חוש הטעם והריח, ועל שיש לנו שערות בראש ואיננו קרחים משעה שזוהו דבר מאד מצער ולא נעים.

מי יכזב כשירי?

ועד ימי דוד לא היו רגילים לשיר בכלי שיר אלא רק הנביאים כדי להתנבאות, ודוד חדש שגם לכל אדם ראוי לשיר בכלי שיר. כי לכל יהודי יש מעין נבואה בשעה ששומע כלי שיר - בכך שנוצר על ידי השירה בחסדי ה' שעליו. ובשעה שדוד היה שר לפני שאול הוא לא היה רק מנגן, כי הנגון לבדו לא היה

גורם חזק לשאול שהיה בר דעת, אלא דוד היה מוסיף לומר לו דברי חזק בדרך שירה. והיה מזכיר לו את המקור הטוב שלו, שהוא מזרע בנימין - שבשעה שחשדו בו והחשיבוהו לגנב הוא שתק, שהיא מעלה גדולה לפני ה'.

וכן חזק אותו בכך שיהודה סבו של דוד היה אוהב את בנימין סבו, ולקח על עצמו ערבות עבור בנימין ונעשה מנדה עבורו. וכן חזק את רוחו בכך שיש לו מעלה גדולה שה' בחר בו למלך על ישראל, ושאר על פי כן יש בו ענוה גדולה ואינו מתנאה מכה שהוא מלך - ובזה שמח את שאול. ודוד בעצמו לא קנא בשאול במעלותיו הנפלאות הללו, אלא שמח בכך שיש לו ממי ללמד מדות טובות כאלו, ואכן בעינו הטובה זכה ללמד משאול את המדות הללו.

איך מקדשים את ההנאות?

מה אתה מוכן?

ואחרי שדוד היה מנגן לפני שאול, שאול היה בא לכלל רוח רעה. כי חשש שדוד מתכונן בנגונו ללשם עבודה זרה. וזה היה אחד החששות הגדולות של רבים מישראל כנגד דוד, שמא פגותיו בנגונו בכלי שיר הם ללשם עבודה זרה, חלילה, כמו שהיתה מטרת יובל מעקרא שיצר את כלי השיר לעבודה זרה, אבל כמובן שכל פגותו של דוד היתה ללשם שמים. ודבר זה קיים בהרבה תחומים, כגון כמה שאמרו חז"ל ששני בני אדם יכולים לאכל קרפון פסח, ואחד אוכלו ללשם שמים ותברו אוכלו באכילה פסח, והבחירה ביד האדם לעשות את מעשיו ללשם שמים. ואמנם יש בשירה הנאה, אבל כיון שהאדם בלאו הכי נמשך להנאות, לכן בזמן שאדם רוצה להנות ראוי שיבצע זאת בכך שינגן שירי קדש, ובזה הוא מקדש את הנאות ובה מננה לקרבת אלוקים.

בבראשית נאמר: "ישם אחיו יובל הוא היה אבי כל תפיש כנור ועוגב", כלומר שייבל חדש את כלי השיר אבל עשה זאת ללשם עבודה זרה. שכלם אמרו שהוא אבי הכנור ועוגב, והוא הטעה את כלם וטען שהשמש היא האליל שנותנת לו שכל ליצר כלי שיר (רמב"ם הל' עכו"ס). ומטפשותו אמר כן, שלא השכיל להבין שה' ברא את השמש.

ולכן שאול המלך אחז שאסור להשתמש בכל עת בכלי שיר, מחשש לאביזריותו ועבודה זרה, ודוד מלכנו חדש שכל יהודי יכול להשתמש בכלי שיר לעבודתו. יתברר. ולכן מיכל בת שאול לא הסכימה עם דוד בעלה בדרך השירה והנגון שלו, מכיון שאביה ראה זאת כדבר שלילי. וכדגמתה, בדרושתנו התחדשו כלים שאפשר לכתב אתם ספרי קדש, בעוד שמטרת הבני אדם שחדשו אותם היתה לרעה, על מנת לטמאות את העולם.

המקור לכלי החבלה

והקב"ה אומר: "הנה אנכי בראתי קרש... ומוציא כלי למעשהו", הקב"ה מתפאר שהוא ברא את כלי השיר ולא יובל. "ואנכי בראתי משחית לחבל" - כיון שהבני אדם משחיתים את בריאת כלי השיר ליובל, ומשתמשים בכלי שיר לעבודה זרה ולשירים רעים, לכן ה' נותן לאויבים שכל לעשות כלי חבלה, ר"ל.

"כל כלי יוצר עליך לא יצלח", את עם ישראל אי אפשר להטעות, אלא הם יודעים שכל כלי שהתחדש בעולם - כמו גם כלי ותכשירי הרפואה וכדומה שהתחדשו - הכל התחדש מאת ה' לבדו. "ותתענג בדשן נפשכם... ואקרחתה לכם ברית עולם חסדי דוד הנאמנים" - ה' יברת עמנו ברית כאשר נדבר בינינו מחסד ה' שבענג שיש לנו מהמאכלים (כמבאר במאמר הראשון), כמו שנהג דוד מלכנו, נאמנו של בורא העולם.

לא נשאר גיליון בבית הנכנסת אתה בבידוד ומחפש את המתקוות? יש חלילה סגר?
ניתן להירשם לקבלת הגיליון דרך המייל
שלח בקשה לכתובת המערכת: a11337788m@gmail.com
ותחנה מהגיליון בכל שבוע בלי onfocus

היהודים מותוקים

- א. באיזה דברי תורה בעקר צריכים לשוחח שלשה שאוכלים ויחידיו?
- ב. מה למדו חכמי ישראל מהקשר שהיה לדוד מלכנו עם אחיתופל?
- ג. מדוע צמים ביום כפור הרי הוא היום השמש ביותר, ומדוע שלמה בטל את הצום בשנה שגנה את בית המקדש?
- ד. מה למדו האבנים הטובות שעל הכהן הגדול, ומה למדנו האבן טובה שהיתה על צוארו של אברהם אבינו?
- ה. כמה חזק דוד את שאול? ו. איך נהנים בקדשה?

התשובות נמצאות בתוך גיליון זה. את התשובות ניתן לשלח לכתבת המייל של מכון "מתקוות", בצרוף שם, כתבת ומספר טלפון. העונים נכונה לפחות על שלש שאלות יבנסו להגרלה על מתנה קריתית.

שם הזוכה מפורשת 'נח' אריה ליב רובין, בני ברק.